

Sygn. akt VI U 480/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 września 2017 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Czaplak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 września 2017 r. w S.

sprawy T. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

na skutek odwołań T. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 22 lutego 2016 roku znak: (...)

z dnia 24 marca 2016 roku i 13 października 2016 roku znak: (...)

I. umarza postępowanie w zakresie dotyczącym odwołania od decyzji z 26 lutego 2016 roku o odmowie przeliczenia kapitału początkowego;

II. zmienia zaskarżone decyzje: z 24 marca 2016 r. o przeliczeniu emerytury oraz z 22 lutego 2016 roku i z 26 lutego 2016 roku o ponownym ustaleniu kapitału początkowego w ten sposób, że ustala, iż wysokość kapitału początkowego ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 1999 r., stanowiącego podstawę do wyliczenia wysokości należnej T. K. (1) emerytury, wynosi 184.710,02 zł (sto osiemdziesiąt cztery tysiące siedemset dziesięć złotych i dwa grosze);

III. oddala odwołanie od decyzji z 13 października 2016 roku o przeliczeniu emerytury;

IV. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. na rzecz T. K. (1) kwotę 1260 (jednego tysiąca dwustu sześćdziesięciu) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W dniu 22 lutego 2016 r. organ rentowy, działając z urzędu po stwierdzeniu, iż decyzją z dnia 30 sierpnia 2010 r. nieprawidłowo ustalił kapitał początkowy T. K. (1), dokonał ponownego ustalenia wielkości tegoż kapitału. Uznał, że podstawa jego wymiaru wynosi 1.127,74 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przy tym przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1991 r. (...) wyniósł 92,37%. Podstawę

wymiaru kapitału początkowego ustalił w wyniku pomnożenia wwpw 92,37% przez kwotę bazową 1220,89 zł. Długość przebytych okresów składkowych uwzględnił w wymiarze 26 lat, 5 miesięcy i 18 dni (317 miesięcy), zaś nieskładkowych – 1 miesiąca i 3 dni (1 miesiąc). W decyzji wskazał, że współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł w przypadku ubezpieczonej 100 %. Wskazał również, że średnie dalsze trwanie życia – wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat – wynosi 209 miesięcy. Wysokość ustalonego w taki sposób na nowo kapitału początkowego T. K. (1) wyniosła na dzień 1 stycznia 1999 r. 142.320,64 zł.

Kolejną decyzją, z dnia 26 lutego 2016 r., także wydaną z urzędu, organ rentowy ponownie dokonał ustalenia kapitału początkowego T. K.. Wyliczając na nowo kapitał początkowy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1127,74 zł ustaloną w decyzji z dnia 22 lutego 2016 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego. Organ rentowy zweryfikował staż ubezpieczeniowy T. K. (1) ustalając, że wykazała ona 26 lat 4 miesiące i 28 dni (316 miesięcy) okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 24 dni (1 miesiąc) okresów nieskładkowych. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, a także średnie dalsze trwanie życia przyjął w dotychczasowej wysokości, tj. 100% (współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku) oraz 209 miesięcy (średnie dalsze trwanie życia). Wysokość ustalonego na nowo kapitału początkowego wyniosła na dzień 1.01.1999 r. 142.061,48 zł.

Jednocześnie w tym samym dniu – 26 lutego 2016 r. – organ rentowy wydał decyzję o odmowie ponownego przeliczenia kapitału początkowego T. K. (1) zgodnie z wnioskiem z 26 listopada 2015 r. (tj. z uwzględnieniem art. 174 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z przedłożonych przez ubezpieczoną dokumentów nie wynika, aby przebywała ona na urlopie wychowawczym.

Z kolei decyzją z dnia 24 marca 2016 r. organ rentowy dokonał z urzędu przeliczenia emerytury T. K. (1), wskazując, że została ona błędnie obliczona decyzją z dnia 25 października 2010 r. Dokonując ponownego wyliczenia wysokości emerytury, organ rentowy w części obliczanej zgodnie z art. 53 do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjął, że wwpw wynosi 82,81%, podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wwpw 82,81% przez kwotę bazową 2716,71 zł wynosi 2249,71 zł. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 27 lat, 8 miesięcy i 28 dni (332 miesiące), zaś okresy nieskładkowe uwzględnił w wymiarze 3 lat 2 miesięcy i 10 dni (38 miesięcy). Wysokość emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 wyniosła 1511,17 zł.

Organ rentowy na nowo wyliczył również wysokość emerytury w części obliczanej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, uwzględniając przy wyliczaniu wysokości świadczenia kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 367.426,34 zł oraz kwotę zwaloryzowanych składek w wysokości 8897,07 zł. Emeryturę przyznał w kwocie stanowiącej równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (247,50 miesięcy). Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 1520,50 zł.

W konsekwencji wysokość należnej ubezpieczonej emerytury ustalonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy wyniosła 1513,97 zł (tj. 70% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej tj. 1057,82 zł i 30% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej tj. 456,15 zł). Po waloryzacji od 1.04.2016 r. – 1771,70 zł.

T. K. (1) odwołała się od powyższych decyzji, wnosząc o ich uchylenie i nakazanie organowi rentowemu aby wypłacał jej emeryturę w dotychczasowej wysokości, a nadto wniosła o zobowiązanie organu rentowego do wypłaty wyrównania świadczenia wraz z ustawowymi odsetkami.

Odnośnie do decyzji z dnia 26 lutego 2016 r. odmawiającej prawa do przeliczenia kapitału początkowego zgodnie ze złożonym wnioskiem, wniosła o uchylenie decyzji i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez organ rentowy. W uzasadnieniu wskazała, że organ rentowy z własnej inicjatywy ponownie ustalił wysokość jej kapitału początkowego, znacznie obniżając jego wartość, co jest pozbawione podstaw prawnych. Zdaniem ubezpieczonej pozbawione podstaw prawnych jest również działanie organu rentowego polegające na ponownym ustaleniu wysokości należnej jej emerytury. W tym zakresie wskazano, że od dnia 8 marca 2012 r. wobec treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. sygn. akt K 5/11 nie obowiązuje art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, który

dopuszczał możliwość wzruszenia decyzji przez ZUS w wyniku powtórnej oceny tych samych dowodów, na podstawie których ustalono prawo do świadczenia. Odwołująca podkreśliła również, że w jej sprawie organ rentowy nie wskazał na jakiej podstawie zmienił wydaną wcześniej i prawomocną decyzję, tak w zakresie kapitału początkowego, jak też wysokości należnej jej emerytury. Brak jest przy tym jakichkolwiek nowych dowodów, czy ujawnienia takich okoliczności istniejących przed wydaniem poprzednich decyzji, które miałyby wpływ na poczynione w nich przez ZUS ustalenia.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań w całości. Podniósł, że przepis art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej znajdował zastosowanie w sprawie, gdyż wystąpiła przewidziana w tym przepisie sytuacja polegająca na ujawnieniu okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Podkreślił, że w analizowanym przypadku w pierwotnych decyzjach nastąpiło błędne wprowadzenie do systemu danych, które zawarte są w nieprawidłowo przyjętym dokumencie, nie odzwierciedlającym wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczoną tj. uwzględniono dokument dotyczący innej osoby. W ocenie organu rentowego wprowadzenie do systemu danych z właściwego dokumentu, w miejsce danych przyjętych z dokumentu niedotyczącego ubezpieczonej, nie jest ponowną oceną dowodu. Na poparcie swojej argumentacji organ powołał się na wyrok Sadu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 października 2015 r. sygn. akt III AUa 335/15 oraz postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r. sygn. akt I UK 375/15. Odnośnie do decyzji z dnia 26 lutego 2016 r. odmawiającej ubezpieczonej prawa do ponownego ustalenia kapitału początkowego zgodnie z jej wnioskiem z dnia 26 listopada 2015 r. organ rentowy wskazał, że ubezpieczona nie wykazała żadnych okresów przebywania na urloпах wychowawczych.

Postanowieniami z dnia 14 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy połączył sprawy z odwołań ubezpieczonej od czterech wskazanych wyżej decyzji do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W toku procesu (13 października 2016 r.) organ rentowy wydał kolejną decyzję w sprawie T. K. (1), dotyczącą tym razem przeliczenia jej kapitału początkowego z uwzględnieniem okresów opieki nad dziećmi (zgodnie z wnioskiem ubezpieczonej z dnia 26 listopada 2015 r.) Jednocześnie podtrzymał swoje stanowisko, że decyzja z dnia 26 lutego 2016 r. odmawiająca ubezpieczonej prawa do przeliczenia kapitału początkowego jest prawidłowa, gdyż w dacie jej wydania organ rentowy nie dysponował dokumentami pozwalającymi na uwzględnienie wniosku ubezpieczonej. Wskazaną zaś decyzją dokonano – ze skutkiem od 1 kwietnia 2016 roku - przeliczenia emerytury T. K., ustalając, iż wynosi ona 1688,72 zł, a po waloryzacji – 1955,38 zł. Kwotę skorygowanego i zwaloryzowanego kapitału początkowego ustalono na 409.059,91 zł.

T. K. (1) odwołała się także od tej decyzji, domagając się jej zmiany poprzez przyznanie prawa do przeliczenia emerytury począwszy od listopada 2015 r. oraz nakazania organowi rentowemu wyrównania świadczenia za okres od listopada 2015 r. do marca 2016r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie również i tego odwołania.

Postanowieniem z 11 maja 2017 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie połączył sprawę z odwołania T. K. od decyzji (...) Oddziału w S. z dnia 13 października 2016 r. do łącznego rozpoznania i wyrokowania ze sprawą z odwołań T. K. od wcześniejszych decyzji.

W piśmie procesowym z 27 lutego 2017 r., złożonym jeszcze przed pierwszą rozprawą w sprawie, a doprecyzowanym na rozprawach w dniach 11 maja i 21 września 2017 r., pełnomocnik ubezpieczonej oświadczyła, że cofa odwołanie od decyzji z dnia 26 lutego 2016r. o odmowie prawa do ponownego przeliczenia kapitału początkowego, gdyż co do zasady zostało ono uwzględnione poprzez wydanie decyzji z dnia 12 października 2016 r.

W piśmie procesowym z dnia 28 czerwca 2017 r. organ rentowy wskazał ponadto, że decyzja ostateczna dotycząca ustalenia prawa do emerytury została wydana w dniu 28 kwietnia 2011 r., a decyzja uwzględniająca prawidłowy staż pracy w dniu 24 marca 2016 r., tj. w okresie krótszym niż 5 lat od daty wydania decyzji ostatecznej. Zdaniem organu rentowego był on uprawniony do ponownego wyliczenia emerytury dla T. K., a to stosownie do treści przepisu art. 114 ust. 1e ustawy emerytalnej, zgodnie z którym uchylene lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1 nie może nastąpić

jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres 10 lat w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4. Zdaniem ZUS w sprawie wystąpiła sytuacja opisana w art. 114 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r., ponieważ dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się błędne (przyjęto dokumenty dotyczące zmarłego męża ubezpieczonej zamiast dokumentów dotyczących T. K. (1)).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lipca 2003 r. T. K. (1) złożyła w ZUS Oddziale w S. wniosek p przyznanie jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym (w dniu 26 maja 2003 r.) mężu W. K. (1).

Do wniosku dołączyła dokumenty dotyczące stażu ubezpieczeniowego W. K. (1) oraz jego zarobków: zaświadczenie z dnia 21.07.1995 r. o zatrudnieniu i wynagrodzeniu W. K. w Zakładzie Rolnym (...) w latach 1966, 1967, 1968; świadectwo pracy z dnia 31 marca 1992 r. dotyczące zatrudnienia W. K. w okresie od 3 grudnia 1968 r. do 31 marca 1992 r. w (...) Zakład Rolny (...), zaświadczenie Rp-7 z dnia 6 września 2003 r. o zarobkach W. K. z okresu zatrudnienia w (...) Zakład (...) w latach 1968 -1992; zaświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w G. z dnia 5 lutego 2003 r. o pobieraniu przez W. K. zasiłku dla bezrobotnych (i jego wysokości) w okresie od 2 kwietnia 1992 r. do 1 czerwca 1992 r. i od 1 września 1992 r. do 9 listopada 1992 r., świadectwo pracy z dnia 7 października 1995 r. o zatrudnieniu W. K. w okresie od 2 listopada 1992 r. do 7 października 1995 r. w T. (...) Firma Produkcyjno-Handlowa (...), zaświadczenie Rp-7 z dnia 23 maja 2003 r. o zarobkach W. K. z okresu zatrudnienia w T.-A. w latach 1992-1995; świadectwo pracy z dnia 30 maja 2003 r. o zatrudnieniu W. K. w okresie od 9 października 1995 r. do 26 maja 2003 r. w Zespole Szkół Publicznych w O., zaświadczenie Rp-7 z dnia 24 czerwca 2003 r. o zarobkach W. K. z okresu zatrudnienia w Zespole Szkół Publicznych w O. w latach 1995-2002. Dodatkowo organ rentowy ustalił samodzielnie wysokość zarobków W. K. z roku 2003.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek – k. 1-2 plik akt rentowych;
- zaświadczenie z 21.07.1995 r. – k. 10 plik akt rentowych;
- świadectwo pracy z 31.03.1992 r. – k. 11 plik akt rentowych;
- zaświadczenie Rp-7 z 6.06.2003 r. –k. 12-14 plik akt rentowych;
- zaświadczenie PUP z 6.02.2003 r. – k. 16-17 plik akt rentowych;
- świadectwo pracy z dnia 7.10.1995 r. – k. 18 plik akt rentowych;
- zaświadczenie Rp-7 z 23.05.2003 r. – k. 19 plik akt rentowych;
- świadectwo pracy z 30.05.2003 r. – k. 24 plik akt rentowych;
- notatka urzędowa – k. 26 plik akt rentowych.

Decyzją z 18 lipca 2003 r. organ rentowy przyznał T. K. (1) od 26 maja 2003 r. prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu W. K. (1). Wysokość świadczenia wyniosła 1257,80 zł.

Do ustalenia podstawy wymiaru renty świadczenia organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne W. K. z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu jego ubezpieczenia, tj. z lat 1971-1990, w kwotach wynikających z przedłożonego przez ubezpieczoną do wniosku o rentę rodzinną zaświadczenia Rp-7 z 6.06.2003 r. dokumentującego zarobki W. K. w okresie zatrudnienia w (...) Zakład Rolny (...). (...) wyniósł 122,72% Podstawa wymiaru renty rodzinnej obliczona przez pomnożenie wwpw (122,72%) przez kwotę bazową

(1862,62 zł) wyniosła 2285,81 zł. Do ustalenia wysokości renty rodzinnej jaka przysługiwałaby osobie zmarłej Zakład uwzględnił 34 lata i 9 miesięcy okresów składkowych.

Na potrzeby wyliczenia renty rodzinnej organ rentowy uznał za udowodniony staż ubezpieczeniowy zmarłego W. K. w wymiarze 34 lata, 9 miesięcy i 6 dni okresów składkowych (okresy od 1 czerwca 1966 r. do 31 sierpnia 1966 r., od 1 czerwca 1967 r. do 31 sierpnia 1967 r., od 1 lipca 1968 r. do 31 lipca 1968 r., od 3 grudnia 1968 r. do 31 marca 1992 r., od 2 kwietnia 1992 r. do 1 czerwca 1992 r., od 1 września 1992 r. do 7 października 1995 r., od 9 października 1995 r. do 26 maja 2003 r.) oraz 21 dni okresów nieskładkowych (od 10 lutego 1992 r. do 13 lutego 1992 r., od 13 kwietnia 1993 r. do 17 kwietnia 1993 r., od 13 grudnia 1994 r. do 17 grudnia 1994 r., od 23 marca 1995 r. do 25 marca 1995 r., od 4 kwietnia 1995 r. do 7 kwietnia 1995 r.)

Niesporne, a nadto dowody:

- decyzja z 18.07.2003 r. – k. 33-34 plik akt rentowych;
- wyliczenie wppw – k. 32 plik akt rentowych;
- raport z ustalenia uprawnień do świadczenia – k. 30 plik akt rentowych;
- zaświadczenie Rp-7 z 6.06.2003 r. –k. 12-14 plik akt rentowych.

W dniu 12 lipca 2010 r. T. K. (1) złożyła w ZUS wniosek o emeryturę, domagając się ustalenia podstawy wymiaru świadczenia na podstawie przedłożonych dokumentów w najkorzystniejszym wariantcie.

Do wniosku dołączyła dokumenty potwierdzające jej okresy ubezpieczenia oraz zarobki, tj.:

- zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w PGR L. w latach 1966-1967,
- świadectwa pracy z 8 stycznia 1992 r., potwierdzające jej zatrudnienie w PGR D. w okresie od 17 kwietnia 1967 r. do 19 stycznia 1968 r., od 16 lutego 1968 r. do 18 lutego 1970 r., od 11 marca 1975 r. do 11 listopada 1976 r. oraz od 7 lutego 1977 r. do 31 lipca 1977 r.
- zaświadczenia Rp-7 z 10 marca 2003 r. o jej zarobkach z okresu zatrudnienia w PGR D. w latach 1967-1968, 1968-1970, 1975-1976, 1977,
- świadectwo pracy z 13 października 1988 r., potwierdzające jej zatrudnienie w Spółdzielni Kółek Rolniczych w N. w okresie od 10 maja 1978 r. do 8 kwietnia 1980r.,
- zaświadczenie Rp-7 z 20 lutego 2003 r. o jej zarobkach z okresu zatrudnienia w Spółdzielni Kółek Rolniczych w N. w latach 1979-1980,
- świadectwo pracy z 31.03.1981 r., potwierdzające jej zatrudnienie w (...) Zakładzie Rolnym (...) w okresie od 11 kwietnia 1980 r. do 31 marca 1981 r.,
- świadectwo pracy z 2 maja 2000 r., potwierdzające jej zatrudnienie w PP (...) – Zakład (...) w S. w okresie od 1 kwietnia 1981 r. do 30 kwietnia 2000 r.,
- wykazy okresów zasiłkowych chorobowych w czasie zatrudnienia w (...) od 11 stycznia 1993 r. do 15 stycznia 1993 r., od 2 marca 1994 r. do 22 marca 1994 r., od 17 kwietnia 1997 r. do 30 kwietnia 1997 r., od 24 października 1997 r. do 31 października 1997r., od 1 listopada 1997 r. do 6 listopada 1997 r.,
- zaświadczenie Rp-7 z 7 czerwca 2010 r. o zarobkach T. K. (1) z okresu zatrudnienia w (...) w latach 1992-2000,
- zaświadczenie Rp-7 z 26 marca 2001 r. o zarobkach T. K. (1) z okresu zatrudnienia (...) w latach 1982-1991,

- zaświadczenie Powiatowego Urzędu Pracy w G. o pobieraniu przez T. K. (1) zasiłku przedemerytalnego (i jego wysokości) w okresie od 11 maja 2000 r. do 31 maja 2003 r.

Dowody:

- wniosek – k. 1-2 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenie z 30.01.1996 r. – k. 7 plik akt emerytalnych;
- świadectwa pracy z 8.01.1992 r. – k. 8, 10, 12, 14 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenia Rp-7 z 10.03.2006 r. – k. 9, 11, 13, 15 plik akt emerytalnych;
- świadectwo pracy z 13.10.1988 r. – k. 16 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenie Rp-7 z 20.02.2003 r. – k. 17 plik akt emerytalnych;
- świadectwo pracy z 31.03.1981 r. – k. 18 plik akt emerytalnych;
- świadectwo pracy z 2.05.2000 r. – k. 19 plik akt emerytalnych;
- wykaz okresów zasiłkowych z 12.04.2001 r. – k. 20 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenie Rp-7 z 7.06.2010 r. – k. 21 plik akt emerytalnych;
- wykaz okresów zasiłkowych z 7.06.2010 r. – k. 22 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenie Rp-7 z 26.03.2001 r. - k. 23 plik akt emerytalnych;
- zaświadczenie PUP - k. 24-27 plik akt emerytalnych.

W dniu 30 sierpnia 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzję o ustaleniu dla T. K. (1) kapitału początkowego. Jego wysokość na dzień 1 stycznia 1999r. ustalił na kwotę 184.710,02 zł.

W decyzji tej ustalono, że podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosi 1.498,28 złotych. Przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego T. K. (1) organ rentowy – w wyniku błędu swojego pracownika - zamiast wynagrodzeń otrzymywanych przez ubezpieczoną i wykazanych w dołączonych przez nią do wniosku o emeryturę dokumentach, przyjął zarobki jej zmarłego męża W. K. (1). Tak obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 122,72%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wwpw 122,72% przez kwotę bazową 1220,89 zł.

Długość przebytych okresów składkowych uwzględniono w wymiarze 30 lat 4 miesiące i 9 dni (364 miesięcy), zaś nieskładkowych – 21 dni (0 miesięcy).

Także dokonane przez organ rentowy wyliczenie stażu ubezpieczeniowego T. K. (1) było nieprawidłowe. Także bowiem i w tym przypadku organ rentowy – w wyniku błędu swojego pracownika - w stażu ubezpieczeniowym T. K. (1) uwzględnił okresy ubezpieczenia jej zmarłego męża W. K. (1) zamiast okresów ubezpieczenia T. K. (1). I tak, w stażu ubezpieczeniowym jako okresy ubezpieczenia T. K. (1)) organ uwzględnił jako okresy składkowe: okresy od 1 czerwca 1966 r. do 31 sierpnia 1966 r., od 1 czerwca 1967 r. do 31 sierpnia 1967 r., od 1 lipca 1968 r. do 31 lipca 1968 r., od 3 grudnia 1968 r. do 31 marca 1992 r., od 2 kwietnia 1992 r. do 1 czerwca 1992 r., od 1 września 1992 r. do 7 października 1995 r., od 9 października 1995 r. do 31 grudnia 1998 r. Jako okresy nieskładkowe przyjął z kolei okresy: od 10 lutego 1992 r. do 13 lutego 1992 r., od 13 kwietnia 1993 r. do 17 kwietnia 1993 r., od 13 grudnia 1994 r. do 17 grudnia 1994 r., od 23 marca 1995 r. do 25 marca 1995 r., od 4 kwietnia 1995 r. do 7 kwietnia 1995 r.

W decyzji wskazano, że współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł w przypadku ubezpieczonej 100%.

Wskazano również, że średnie dalsze trwanie życia – wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat – wynosi 209 miesięcy.

Dowody:

- zestawienie wszystkich wynagrodzeń W. K. (1) – k. 28 plik akt rentowych;
- zaświadczenie PUP z 6.02.2003 r. – k. 16-17 plik akt rentowych;
- wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego – k. 6-7 plik (...);
- wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczenia – k. 8 plik (...);
- decyzja z 30.08.2010 r. – k. 9-10 plik (...);
- wyliczenie wppw – k. 11 plik (...);
- pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 114 akt sprawy.

Decyzją z dnia 25 października 2010 r. organ rentowy przyznał T. K. (1) od dnia 1 lipca 2010 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, zaliczkę na poczet przysługującej emerytury.

Emeryturę dla T. K. obliczył zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy emerytalnej; jej wysokość wyniosła 2056,77 zł (tj. 70% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej - 1467,63 zł i 30% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej - 589,14 zł).

Ustalając wysokość emerytury zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej organ rentowy – w wyniku błędu swojego pracownika - zamiast wynagrodzeń otrzymywanych przez ubezpieczoną i wykazanych w przedłożonych przez nią do wniosku o emeryturę dokumentach - przyjął zarobki jej zmarłego męża W. K. (1) z 20 lat kalendarzowych, tj. z lat 1971-1990, w kwotach wynikających z zaświadczenia Rp-7 z 6.06.2003r., dokumentującego zarobki W. K. w okresie zatrudnienia w (...) Zakładzie Rolnym (...) (a przedłożonego przez ubezpieczoną wraz z wnioskiem o rentę rodzinną). W. wyniósł 122,72%. Kwotę bazową przyjęto w wysokości 2716,71 zł. Podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wppw 122,72% przez kwotę bazową 2716,71zł wyniosła 3333,95 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy uwzględnił okresy składkowe od 1 czerwca 1966 r. do 31 sierpnia 1966 r., od 1 czerwca 1967 r. do 31 sierpnia 1967 r., od 1 lipca 1968 r. do 31 lipca 1968 r., od 3 grudnia 1968 r. do 31 marca 1992 r., od 2 kwietnia 1992 r. do 1 czerwca 1992 r., od 1 września 1992 r. do 7 października 1995 r., od 9 października 1995r. do 31 grudnia 1998 r., od 1 stycznia 1999 r. do 30 kwietnia 2000 r., co dało łącznie 31 lat, 8 miesięcy i 9 dni. Jako okresy nieskładkowe przyjął okresy od 10 lutego 1992 r. do 13 lutego 1992 r., od 13 kwietnia 1993 r. do 17 kwietnia 1993 r., od 13 grudnia 1994 r. do 17 grudnia 1994 r., od 23 marca 1995 r. do 25 marca 1995 r., od 4 kwietnia 1995 r. do 7 kwietnia 1995 r. oraz od 11 maja 2000 r. do 25 maja 2003 r., co dało łącznie 3 lata 1 miesiąc i 7 dni.

Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 2096,61 zł.

Z kolei jeśli chodzi o podstawę obliczenia emerytury na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, to w decyzji wskazano, że stanowiła ją kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (8308,60 zł) oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego, którego kwota wyjściowa została ustalona w decyzji z dnia 30.08.2010 r. (477.732,05 zł). Średnie dalsze trwanie życia przyjęto w wymiarze 247,50 miesięcy. Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 1963,80 zł.

W decyzji wskazano, że emerytura ustalona niniejszą decyzją ma charakter zaliczkowy, a ostateczna decyzja zostanie wydana w terminie późniejszym; nie wyjaśniono jednak przyczyn wydania decyzji zaliczkowej.

Dowody:

- wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczenia – k. 33 plik akt emerytalnych;
- wykaz wprowadzonych zarobków – k. 34 plik akt emerytalnych;
- karta przebiegu zatrudnienia – k. 36 plik akt emerytalnych;
- decyzja z 25.10.2010 r. – k. 37-38 plik akt emerytalnych;
- wyliczenie wwpw – k. 39 plik akt emerytalnych;
- pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 114 akt sprawy.

Następnie, decyzją z 28 kwietnia 2011 r. organ rentowy przyznał T. K. (1) od dnia 1 lipca 2010 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, emeryturę w ostatecznej wysokości. Wysokość wyliczonej emerytury w ostatecznej wysokości pozostała bez zmian w porównaniu do wysokości emerytury ustalonej w decyzji zaliczkowej z dnia 25 października 2010 r.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 28.04.2011 r. – k. 47-48 plik akt emerytalnych.

W dniu 17 lutego 2015 r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie jej deputatu węglowego w związku z zatrudnieniem w (...) Zakład (...) w S. w okresie od 1 kwietnia 1981 r. do 30 kwietnia 2000 r.

Dowód: wniosek z 17.02.2015 r. – k. 50 plik akt emerytalnych.

Decyzją z 28 lutego 2015 r., zatytułowaną „decyzja o przeliczeniu emerytury”, w rozpoznaniu wniosku z 17 lutego 2015 r. organ rentowy przyznał T. K. (1) deputat węglowy do emerytury od 1 stycznia 2012 r., tj. za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc złożenia wniosku. Wysokość wcześniej wyliczonej dla ubezpieczonej emerytury pozostała natomiast bez zmian w porównaniu ze wcześniejszymi decyzjami.

Dowód: decyzja z 28.02.2015 r. – k. 52-53 plik akt emerytalnych.

W dniu 26 listopada 2015 r. T. K. (1) złożyła w organie rentowym wniosek o przeliczenie kapitału początkowego i emerytury zgodnie z ustawą z dnia 5 marca 2015 r., tj. przy uwzględnieniu okresów opieki nad dziećmi jako okresów składkowych.

Dowód: wniosek z 26.11.2015 r. – k. 12 plik (...).

Rozpoznając powyższy wniosek organ rentowy dostrzegł, że przy wydawaniu wcześniejszych decyzji dotyczących ustalenia kapitału początkowego oraz emerytury popełnił błąd, przyjmując nieprawidłowe wysokości zarobków i stażu ubezpieczeniowego T. K. (1).

Organ rentowy zdecydował się skorygować z urzędu swój błąd w tym zakresie.

Niesporne, a nadto dowód: pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 114 akt sprawy.

W dniu 22 lutego 2016 r. organ rentowy, po stwierdzeniu, iż decyzją z dnia 30 sierpnia 2010 r. nieprawidłowo ustalił kapitał początkowy – z urzędu – dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego.

Wyliczając na nowo kapitał początkowy organ rentowy zweryfikował podstawę wymiaru kapitału początkowego, przyjmując, że wynosi ona 1.127,74 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10

kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1982 r. do 31 grudnia 1991 r. Organ rentowy do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjął zarobki T. K. (1) wykazane w zaświadczeniu Rp-7 z dnia 26 marca 2001 r., z okresu jej zatrudnienia w (...) Zakład (...). Wyliczony na nowo (...) wyniósł 92,37%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalił w wyniku pomnożenia wppw 92,37% przez kwotę bazową 1220,89 zł.

Organ rentowy zweryfikował również staż ubezpieczeniowy T. K. (1), ustalając, że wykazała ona 26 lat, 5 miesięcy i 18 dni (317 miesięcy) okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 3 dni (1 miesiąc) okresów nieskładkowych. Staż ubezpieczeniowy organ rentowy wyliczył uwzględniając dokumentację (świadczenia pracy) dołączoną przez ubezpieczoną do wniosku o emeryturę.

W decyzji wskazano, że współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł w przypadku ubezpieczonej 100%.

Wskazano również że średnie dalsze trwanie życia – wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat – wynosi 209 miesięcy.

Wysokość ustalonego na nowo kapitału początkowego wyniosła na dzień 1.01.1999 r. 142.320,64 zł.

Dowody:

- zaświadczenie Rp-7 z 26.03.2001 r. – k. 23 plik akt emerytalnych;
- wykaz wprowadzonych dochodów ubezpieczonego – k. 16-17 plik (...);
- wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczenia – k. 15 plik (...);
- decyzja z 22.02.2016 r. – k. 18-19 plik (...);
- wyliczenie wppw – k. 20 plik (...);
- pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 114 akt sprawy.

Decyzją z 26 lutego 2016 r. organ rentowy – z urzędu – ponownie dokonał ustalenia kapitału początkowego.

Wyliczając na nowo kapitał początkowy organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1127,74 zł ustaloną w decyzji z dnia 22 lutego 2016 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego.

Organ rentowy zweryfikował staż ubezpieczeniowy T. K. (1), ustalając, że wykazała ona 26 lat, 4 miesiące i 28 dni (316 miesięcy) okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 24 dni (1 miesiąc) okresów nieskładkowych. Organ rentowy zweryfikował staż ubezpieczeniowy w ten sposób, że przyjął, że okres od 2 marca 1994 r. do 23 marca 1994 r. (21 dni) jest okresem nieskładkowym (w decyzji z dnia 22.02.2016 r. doliczył ten okres do okresów składkowych)

Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, a także średnie dalsze trwanie życia przyjęto w dotychczasowej wysokości, tj. 100% (współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku) oraz 209 miesięcy (średnie dalsze trwanie życia)

Wysokość ustalonego na nowo kapitału początkowego wyniosła na dzień 1.01.1999 r. 142.061,48 zł.

Dowody:

- wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczonego – k. 26 plik (...);
- decyzja z 26.02.2016 r. – k. 27-28 plik (...);
- pismo ZUS z 28.06.2017 r. – k. 172 akt sprawy.

W dniu 26 lutego 2016 r. organ rentowy dodatkowo wydał decyzję o odmowie ponownego przeliczenia kapitału początkowego T. K. (1) zgodnie z jej wnioskiem z 26 listopada 2015 r. (tj. z uwzględnieniem art. 174 ust. 2a). W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że z przedłożonych przez ubezpieczoną dokumentów nie wynika, aby T. K. (1) przebywała na urlopie wychowawczym.

Dowód: decyzja z 26.02.2016 r. – k. 29 plik (...).

Decyzją z dnia 24 marca 2016 r. organ rentowy dokonał z urzędu przeliczenia należnej ubezpieczonej emerytury, wskazując, że decyzją z dnia 25 października 2010 r. ustalił jej wysokość w błędny sposób.

Organ rentowy, dokonując ponownego wyliczenia wysokości emerytury w części obliczanej zgodnie z art. 53, na nowo wyliczył podstawę wymiaru tego świadczenia, przyjmując, że wynosi ona 2249,71 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru emerytury oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych z całego okresu ubezpieczenia, tj. z lat 1968, 1975-1976, 1982-1998. Z kolei do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury organ przyjął zarobki T. K. (1) wykazane w dokumentach dołączonych przez nią do wniosku o emeryturę. Wyliczony na nowo wwpw wyniósł 82,81%. Podstawę wymiaru emerytury ustalano w wyniku pomnożenia wwpw 82,81% przez kwotę bazową 2716,71 zł.

Organ rentowy zweryfikował również staż ubezpieczeniowy T. K. (1) przyjęty do ustalenia wysokości emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53. Do ustalenia wysokości emerytury uwzględnił bowiem okresy składkowe w wymiarze 27 lat, 8 miesięcy i 28 dni (332 miesiące), zaś okresy nieskładkowe uwzględnił w wymiarze 3 lat 2 miesięcy i 10 dni (38 miesięcy). Staż ubezpieczeniowy organ rentowy wyliczył, uwzględniając dokumentację (świadczenia pracy) przedłożoną przez ubezpieczoną do wniosku o emeryturę.

Wysokość emerytury w części obliczanej na podstawie art. 53 wyniosła 1511,17 zł.

Organ rentowy na nowo wyliczył również wysokość emerytury w części obliczanej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, uwzględniając przy wyliczaniu wysokości świadczenia kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 367.426,34 zł oraz kwotę zwaloryzowanych składek w wysokości 8897,07 zł. Emerytura stanowiła równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę (247,50 miesięcy). Wysokość tak wyliczonego świadczenia wyniosła 1520,50 zł.

W konsekwencji, wysokość należnej ubezpieczonej emerytury ustalonej zgodnie z zasadami określonymi w art. 183 ustawy wyniosła 1513,97 zł (tj. 70% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej tj. 1057,82 zł i 30% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej tj. 456,15 zł). Po waloryzacji od 1.04.2016 r. – 1771,70 zł.

Wskazano, że do emerytury przysługuje ekwiwalent za deputat węglowy kolejowy miesięcznie w kwocie od 1.01.2016 r. – 120,77 zł.

Podano, że wysokość świadczenia do wypłaty wynosi miesięcznie 1477,25 zł.

Dowody:

- karta przebiegu zatrudnienia – k. 57 plik akt emerytalnych;
- wyliczenie wwpw – k. 58 plik akt emerytalnych;
- decyzja z 24.03.2016 r. – k. 59-60 plik akt emerytalnych;
- pismo ZUS z 8.12.2016 r. – k. 114 akt sprawy.

W sierpniu 2016 r. T. K. (1) złożyła bezpośrednio w sądzie oryginały dwóch odpisów aktów urodzenia dzieci. W październiku 2016 r. sąd przekazał oryginały obu tych dokumentów pełnomocnikowi organu rentowego.

Niesporne.

W związku z powyższym decyzją z 12 października 2016 r. organ rentowy dokonał ponownego ustalenia kapitału początkowego. Na podstawie przedłożonych przez nią dokumentów (odpisów skróconych aktów urodzenia dzieci: pierwszego urodzonego w dniu (...), drugiego - w dniu (...))r.) zweryfikował ustalony staż ubezpieczeniowy T. K. (1), przyjmując, że wykazała ona 26 lat, 4 miesiące i 28 dni okresów składkowych (316 miesięcy), 1 miesiąc i 24 dni okresów nieskładkowych (1 miesiąc) i 5 lat, 3 miesiące i 2 dni sprawowania opieki nad dziećmi: okresy od 19.02.1970 r. do 18.02.1973 r., od 03.03.1973 r. do 10.03.1975 r. (63 miesiące). Organ rentowy nadto dokonał przeliczenia kapitału początkowego zgodnie z ustawą z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2015 r. poz. 552). Zweryfikował przy tym sposób wyliczenia wysokości kapitału, dokonując przeliczenia uwzględnionych okresów sprawowania opieki nad dziećmi (63 miesiące) przy zastosowaniu art. 174 ust. 2a ustawy emerytalnej, tj. przy zastosowaniu przelicznika 1,3 za każdy rok. Pozostałe elementy (podstawa wymiaru kapitału początkowego, współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, średnie dalsze trwanie życia) pozostały bez zmian w porównaniu do poprzednich decyzji z dnia 22 lutego 2016 r. i z dnia 26 lutego 2016 r.).

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1.01.1999 r. wyniósł 158.158,66 zł.

Dowody:

- odpisy skrócone aktów urodzenia – k. 32, 33 plik (...);
- wykaz wprowadzonych okresów ubezpieczenia – k. 35-36 plik (...);
- decyzja z 12.10.2016 r. – k. 40 plik (...).

Sąd zważył, co następuje:

Cztery z pięciu złożonych przez T. K. (1) odwołań okazały się uzasadnione, choć ostatecznie z innych przyczyn niż pierwotnie wskazywane przez odwołującą.

Sąd uznał, że w analizowanym przypadku organ rentowy w zaskarżonych decyzjach z 22 i 26 lutego 2016 r. oraz z 24 marca 2016 r. w nieuprawniony sposób dokonał ponownego obliczenia kapitału początkowego i emerytury T. K., w sposób niekorzystny dla ubezpieczonej (w porównaniu do wydanych wcześniej decyzji z dnia 30 sierpnia 2010 r. – decyzja dot. kapitału początkowego oraz z dnia 25 października 2010 r. – decyzja o ustaleniu prawa do emerytury).

Zdaniem sądu działanie organu rentowego, który decyzjami z 22 i 26 lutego 2016 r., wydanymi z urzędu, skorygował wcześniej wyliczoną przez siebie podstawę wymiaru kapitału początkowego, było pozbawione jakichkolwiek podstaw prawnych.

Podobnie sąd ocenił decyzję z 24 marca 2016 r., dotyczącą przeliczenia przez ZUS z urzędu wysokości należnej ubezpieczonej emerytury poprzez zweryfikowanie podstawy jej wymiaru (w części obliczanej na podstawie art. 53).

W tym zakresie trzeba bowiem zwrócić uwagę, że T. K. (1) w dniu 25 listopada 2015 r. złożyła w ZUS wniosek o przeliczenie kapitału początkowego, a w konsekwencji i emerytury z uwzględnieniem okresów sprawowania opieki nad dziećmi. Rozpoznając powyższy wniosek, niejako „przy okazji” organ rentowy dostrzegł, że przy wydawaniu wcześniejszych decyzji dotyczących ustalenia kapitału początkowego oraz emerytury popełnił błąd, przyjmując nieprawidłowe wysokości zarobków i stażu ubezpieczeniowego T. K. (1). W decyzjach z 30 sierpnia 2010 r. (dot. kapitału początkowego) oraz z 25 października 2010 r. (dot. emerytury) przy wyliczaniu podstaw wymiaru kapitału początkowego i emerytury organ bowiem zamiast zarobków i stażu ubezpieczeniowego T. K. (1), wykazanych przez

ubezpieczoną w dokumentach dołączonych przez nią do wniosku o emeryturę, uwzględnił wynagrodzenia i staż ubezpieczeniowy jej zmarłego męża (wynikający z dokumentów załączonych do wniosku o rentę rodzinną, która była wypłacana ubezpieczonej od 2003 r.).

Mając na uwadze powyższe sąd zauważył, że faktycznie w analizowanym przypadku pracownicy ZUS, wydając w dniach 30 sierpnia 2010 r. i 25 października 2010 r. decyzje dotyczące ustalenia kapitału początkowego oraz przyznania prawa do emerytury dla T. K., wprowadzili do systemu nieprawidłowe dane dotyczące zarobków i stażu ubezpieczeniowego T. K. (1) (zamiast jej zarobków i stażu wprowadzono zarobki i staż jej męża).

W ocenie sądu organ rentowy nie mógł jednak skorygować tego błędu z urzędu, a w każdym razie nie mógł tego zrobić dopiero w roku 2016.

Trzeba bowiem zauważyć, iż ustawą z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 715), która weszła w życie w dniu 24 lutego 2017 r., zmieniono brzmienie art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Od dnia 24 lutego 2017 r. przepis ten brzmi następująco (ust. 1):

W sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

W ust. 1b przewidziano z kolei, że z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 decyzja może zostać uchylona lub zmieniona również przed stwierdzeniem sfałszowania dowodu lub popełnienia przestępstwa orzeczeniem sądu lub innego organu, jeżeli sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste, a uchylenie lub zmiana decyzji są niezbędne do zapobieżenia poważnej szkodzie dla interesu publicznego.

Z kolei w ust. 1c wskazano, że z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 2 i 3 można uchylić lub zmienić decyzję także w przypadku, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być wszczęte na skutek upływu czasu lub z innych przyczyn określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

W ust. 1d określono, że o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie uchylenia lub zmiany decyzji, o której mowa w ust. 1, organ rentowy zawiadamia niezwłocznie osobę zainteresowaną.

W ust. 1e z kolei przewidziano, że uchylenie lub zmiana decyzji, o której mowa w ust. 1, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej wydania upłynął okres:

- 1) 10 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2-4;
- 2) 5 lat - w przypadkach określonych w ust. 1 pkt 1 i 5;

3) 3 lat - w przypadku określonym w ust. 1 pkt 6.

W ust. 1f zastrzeżono przy tym, że przepisu ust. 1e nie stosuje się, jeżeli:

1) w wyniku uchylecia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust. 1 osoba zainteresowana nabędzie prawo do świadczenia lub świadczenie w wyższej wysokości;

2) uchyleciu lub zmianie podlega decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, który nie został uwzględniony do obliczania wysokości emerytury ustalonej prawomocną decyzją.

Dalej w ust. 1g przewidziano, że organ rentowy odstępuje od uchylecia lub zmiany decyzji, z przyczyn określonych w ust. 1 pkt 6, jeżeli uchylecie lub zmiana decyzji wiązałyby się z nadmiernym obciążeniem dla osoby zainteresowanej, ze względu na jej sytuację osobistą lub materialną, wiek, stan zdrowia lub inne szczególne okoliczności.

W art. 5 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (...), przewidziano przy tym, że do postępowań niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustaw, o których mowa w art. 1-4, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Mając więc na uwadze treść ostatniego z przywołanych przepisów, sąd w pierwszej kolejności uznał, że w analizowanym przypadku oceny prawidłowości podjętych przez ZUS działań związanych z wydaniem zaskarżonych w sprawie decyzji należało dokonywać poprzez odniesienie do treści art. 114 ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą. Wprawdzie decyzje te zostały wydane przed wejściem w życie zmiany treści art. 114, jednakże w związku z wniesieniem przez ubezpieczoną odwołań od nich decyzji nie uprawomocniły się one, wobec czego w dniu wejścia w życie ustawy zmieniającej postępowania w ich sprawie nie były jeszcze zakończone.

Skoro tak, to wyraźnego podkreślenia wymaga to, że podstawy do weryfikacji z urzędu decyzji o ustaleniu kapitału początkowego, a także decyzji o przyznaniu ubezpieczonej prawa do emerytury nie mógł stanowić wskazywany przez organ rentowy art. 114 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej. W przepisie tym przewidziano bowiem, że w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe. Tymczasem w analizowanym przypadku taka sytuacja nie wystąpiła. Co prawda organ rentowy do wyliczenia kapitału początkowego oraz należnej ubezpieczonej emerytury przyjął zarobki i staż ubezpieczeniowy zmarłego męża ubezpieczonej, zamiast zarobków i stażu ubezpieczeniowego T. K. (1), jednakże dokumenty z których korzystał w tym zakresie (świadczenia pracy dotyczące zatrudnienia W. K. (1), zaświadczenie PUP, zaświadczenia Rp-7 dokumentujące zarobki W. K. (1)) były prawidłowe, tj. zawierały zgodne z prawdą dane i nie zostały przez nikogo sfalszowane. Wiarygodności tych dokumentów nie kwestionował również wcześniej sam organ rentowy, przyznając ubezpieczonej na ich podstawie prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu.

Podstawy do weryfikacji z urzędu decyzji ustalającej ubezpieczonej kapitał początkowy w 2010 r. oraz decyzji o przyznaniu ubezpieczonej emerytury z 25 października 2010 r. (a także z dnia 28 kwietnia 2011 r.) nie mógł także stanowić art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. W myśl tego z kolei przepisu, w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. W jednolitym orzecznictwie sądowym uznaje się bowiem, że przepis ten nie obejmuje takich sytuacji, w których błędne ustalenie przez organ rentowy prawa do świadczenia lub jego wysokości nastąpiło z przyczyn leżących wyłącznie po stronie tego organu. Odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest więc okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń. T. K. (1) wraz ze swoim wnioskiem o przeliczenie świadczenia z roku 2015 nie złożyła bowiem jakichkolwiek nowych dowodów.

Niezależnie od powyższego sąd zwrócił uwagę, że aktualnie ustawodawca przewidział dopuszczalność wzruszenia prawomocnych decyzji w oparciu o art. 114 ust. 1 pkt 1 jedynie w okresie pięciu lat od dnia ich wydania (art. 114 ust. 1e pkt 2). Również przed nowelizacją ustawy emerytalnej w latach 2012-2016, a więc w okresie przypadającym po wydaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie o sygnaturze akt K 5/11, organ rentowy w oparciu o wytyczne członka zarządu Zakładu nr (...) z dnia 24 maja 2012 r. dotyczące realizacji ww. wyroku, uznawał, że weryfikacji podlegają wyłącznie te sprawy, w których - po uprawomocnieniu decyzji - zostały przedłożone nowe dowody lub przed upływem 5 lat ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji. W zakresie dotyczącym realizacji art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej, w oddziałach ZUS odnotowywane były sprawy niepodlegające weryfikacji ze względu na upływ 5 lat od wydania decyzji w sprawie świadczenia (jeśli stwierdzono ujawnienie okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość) oraz zastosowanie zasady proporcjonalności.

W tych okolicznościach trzeba więc przypomnieć, że decyzja o ustaleniu kapitału początkowego, którą próbował zweryfikować organ rentowy została wydana w dniu 30 sierpnia 2010 r. Nawet więc gdyby hipotetycznie założyć, że w sprawie wystąpiły przesłanki, o których mowa w art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej (choć w ocenie sądu wyrażonej wyżej, nie wystąpiły), to organ rentowy nie miał podstaw by dokonać weryfikacji tej decyzji w 2016 roku, a to z uwagi na upływ 5 lat od jej wydania.

Tożsama sytuacja wystąpiła w przypadku decyzji o przyznaniu ubezpieczonej prawa do emerytury z dnia 25 października 2010 r. Nie uszło przy tym uwadze sądu, że organ rentowy wskazał, że decyzja o przyznaniu ubezpieczonej prawa do emerytury z dnia 25 października 2010 r. była jedynie decyzją zaliczkową, natomiast decyzję ostateczną w tym zakresie wydano w dniu 28 kwietnia 2011 r., co zdaniem organu rentowego miało oznaczać, że miałyby on podstawy do jej zmiany w sytuacji opisanej w art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Sąd zwrócił jednak uwagę, że wprawdzie decyzję o przyznaniu emerytury z dnia 25 października 2010 r. organ rentowy określił jako zaliczkową, jednakże podkreślenia wymaga, że wydana w dniu 28 kwietnia 2011 r. decyzja „ostateczna” w zakresie ustalonej w niej wysokości emerytury jest tożsama z decyzją z dnia 25 października 2010 r. W obu decyzjach organ rentowy przyjął taki sam sposób i wartości do wyliczenia wysokości należnej ubezpieczonej emerytury. Ponadto nie zaistniały przesłanki do wydania decyzji zaliczkowej, określone wyczerpująco w przepisie art. 120 ustawy emerytalnej. W przepisie tym wskazano bowiem jednoznacznie, że wydanie takiej decyzji jest możliwe tylko gdy:

- ustęp pierwszy: prawo do świadczeń zostało udowodnione, ale zainteresowany nie przedłożył dowodów niezbędnych do ustalenia wysokości świadczeń;

- ustęp drugi: gdy składki należne za okres, z którego ustalono podstawę obliczenia emerytury określonej w art. 26, zostały zewidencjonowane na koncie ubezpieczonego w terminie uniemożliwiającym ich uwzględnienie w podstawie obliczenia świadczenia w dniu wydania decyzji w sprawie prawa do świadczenia i ustalenia jego wysokości.

W tej sytuacji, skoro przed wydaniem decyzji o przyznaniu jej prawa do emerytury T. K. (1) przedłożyła wszystkie dowody (organ nie żądał ich uzupełnienia), a nie zaistniały też problemy z zewidencjonowaniem składek, o których mowa w ustępie drugim art. 120 (organ rentowy nie naprowadził dowodów na zaistnienie takiej okoliczności), należało uznać, że już pierwsza decyzja – z dnia 25 października 2010 r. – była decyzją ostateczną i to od daty jej wydania należało liczyć termin pięciu lat na ewentualne naprawienie przez organ swojego błędu.

W tym miejscu trzeba podkreślić, iż powyższe uwagi sąd czyni niejako jedynie marginalnie, gdyż oczywistym jest, że wytyczne członka zarządu ZUS nie mają dla sądu mocy wiążącej. Nie sposób jest jednak uznać, w tym w szczególności w świetle ostatniej nowelizacji art. 114 ustawy emerytalnej, że organ rentowy miał nieograniczone w czasie prawo do wzruszania prawomocnych decyzji, stanowiących podstawę do przyznania T. K. (1) emerytury, w oparciu o które pobierała ona to świadczenie przez wiele lat. Powyższe prowadziłoby bowiem de facto do nieformalnego przywrócenia mocy obowiązującej przepisu art. 114 ust. 1a ustawy emerytalnej, który wszak został wyeliminowany z polskiego porządku prawnego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 5/11.

Zdaniem sądu w niniejszej sprawie jedyną i wyłączną przyczyną wydania zaskarżonych decyzji był fakt, że organ rentowy popełnił błąd organu przy wyliczaniu kapitału początkowego emerytury dla T. K.. Błąd ten nie został przy tym w jakikolwiek sposób wywołany przez samą ubezpieczoną. Do swojego wniosku o emeryturę dołączyła ona bowiem wszystkie stosowne dokumenty dotyczące własnego stażu ubezpieczeniowego oraz otrzymywanych w okresach zatrudnienia zarobków. Tymczasem organ, zamiast oprzeć się na tych właśnie danych, z niewiadomych przyczyn oparł się o dane dotyczące stażu pracy oraz zarobków zmarłego męża ubezpieczonej, wynikające z dokumentów zgromadzonych w aktach dotyczących prawa ubezpieczonej do renty rodzinnej.

W ocenie sądu w analizowanym przypadku weryfikacji decyzji na niekorzyść ubezpieczonej (jak to miało miejsce w niniejszym przypadku) organ rentowy mógłby zatem dokonać co do zasady wyłącznie na podstawie art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej. Jednakże w takim przypadku ustawodawca przewidział dopuszczalność wzniesienia prawomocnych decyzji jedynie w okresie trzech lat od dnia ich wydania (art. 114 ust. 1e pkt 3). Wprowadzając trzyletni termin na weryfikację decyzji wydanej na skutek błędu organu rentowego ustawodawca miał przy tym na względzie wywód, który zaprezentował Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 28 lutego 2012 r. (sygn. akt K 5/11). Nie negując bowiem co do zasady potrzeby weryfikacji prawomocnych decyzji rentowych, Trybunał uznał, że nie może być tak, że po upływie kilku czy kilkunastu lat w reakcji na dostrzeżone nieprawidłowości w procesie ustalania prawa do świadczeń organ uzyskuje doraźny instrument umożliwiający wzniesienie wcześniej wydanej decyzji.

Skoro więc w niniejszej sprawie ostateczne decyzje obarczone błędem organu rentowego wydane zostały w 2010 roku, to organ rentowy nie miał w roku 2016 jakichkolwiek podstaw prawnych do zweryfikowania z urzędu ich prawidłowości na niekorzyść T. K. (1).

W powyższej sytuacji sąd uznał, że kapitał początkowy T. K. (1) powinien pozostać ustalony przy przyjęciu do wyliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego zarobków zmarłego męża ubezpieczonej W. K. (1) z lat 1971-1990 w kwotach wynikających z zaświadczenia Rp-7 z 6.06.2003 r. dokumentującego zarobki W. K. w okresie zatrudnienia w (...) Zakład Rolny (...) oraz stażu ubezpieczeniowego w wymiarze 30 lat 4 miesiące i 9 dni (364 miesiące) okresów składkowych 21 dni okresów nieskładkowych (kapitał początkowy). Co za tym idzie, wysokość tego kapitału ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 roku powinna zostać niezmienną w porównaniu z jego wysokością ustaloną pierwotnie wydaną decyzją, tj. wynosić 184.710,02 zł.

Co za tym idzie, także wysokość należnej ubezpieczonej emerytury nie mogła ulec zmianie na jej niekorzyść. Tak samo jak w przypadku kapitału początkowego brak było bowiem jakichkolwiek podstaw do dokonywania zmian w sposobie wyliczenia emerytury T. K. – tak co do długości przyjętych pierwotnie przez organ przy jej wyliczaniu okresów składkowych, jak i podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

W powyższej sytuacji kluczowe dla rozstrzygnięcia było jednak także dokonanie oceny możliwości złożenia przez T. K. skutecznego wniosku o przeliczenie świadczenia w związku z koniecznością potraktowania jako składkowych okresów wychowywania przez nią dzieci. Nie można było bowiem stracić z pola widzenia tego, że skoro za nadal wiążące trzeba było uznać decyzje ustalające i kapitał początkowy, i emeryturę T. K. (1) przy uwzględnieniu zarobków i stażu pracy nie jej, a jej zmarłego męża W. K. (1) (za okres do końca 1998 roku), to niemożliwym było jednocześnie branie pod uwagę jej stażu pracy i zarobków. Okresami, które mogły być brane pod uwagę jako okresy wychowywania przez T. K. (1) dzieci (a więc który podlegał przeliczeniu z innym przelicznikiem niż dotychczasowy 0,7%), były bowiem – zgodnie z niekwestionowanymi w tym zakresie przez T. K. decyzjami ZUS dotyczącymi przeliczenia na tej podstawie – okresy od 19 lutego 1970 roku do 18 lutego 1973 roku oraz od 3 marca 1973 roku do 10 marca 1975 roku (biorąc pod uwagę daty urodzenia przez T. K. dwójki dzieci oraz ustalone przez organ okresy jej zatrudnienia). Tymczasem, organ rentowy wskutek swojego błędu przyjął, że okres od 3 grudnia 1968 r. do 9 lutego 1992 roku był dla T. K. (1) nieprzerwanie okresem składkowym (w tym czasie jej mąż nieprzerwanie pozostawał w zatrudnieniu). Jak zaś już wyjaśniono wyżej, obecnie ustalenie to musi zostać nadal utrzymane i zachować swoją moc wiążącą wynikającą z prawomocności wydanej w tym zakresie decyzji. Skoro więc tak, okresy te T. K. (1) ma już zaliczone jako składkowe przy obliczaniu tak wysokości jej kapitału początkowego, jak i wysokości jej emerytury. Paradoksalnie więc, mimo iż formalnie (i potocznie) rozumując ma ona w tym zakresie rację, a jej wniosek powinien zostać uwzględniony, w rzeczywistości

nie mogło to nastąpić. Z tych też względów Sąd Okręgowy zmuszony był oddalić odwołanie T. K. (1) od decyzji z 13 października 2016 roku o przeliczeniu emerytury, gdyż jego uwzględnienie spowodowałoby tylko powiększenie i tak już dużego stanu chaosu wywołanego nieprawidłowym działaniem organu rentowego. Ubezpieczona nie może bowiem jednocześnie mieć emerytury obliczonej z uwzględnieniem zarobków i stażu pracy własnych oraz zmarłego męża. Ponieważ zaś wyliczone pierwotnie świadczenie jest dla niej znacznie korzystniejsze, koniecznym stało się orzeczenie jak w punkcie III. sentencji.

W punkcie I. sentencji sąd umorzył postępowanie w zakresie dotyczącym odwołania od decyzji z 26 lutego 2016 roku o odmowie przeliczenia kapitału początkowego, bowiem w tym zakresie ubezpieczona skutecznie cofnęła odwołanie, a wyniki przeprowadzonej przez sąd w trybie art. 203 § 4 w zw. z art. 469 k.p.c. kontroli dopuszczalności tej czynności nakazywała uznanie jej za w pełni dopuszczalną. Rozstrzygnięcie w tym zakresie oparto o treść przepisu art. 355 § 1 k.p.c.

W punkcie II. sentencji wyroku sąd zmienił natomiast wszystkie pozostałe zaskarżone decyzje w sposób nakazujący organowi rentowemu przywrócenie stanu poprzedniego, w którym i emerytura, i kapitał początkowy T. K. były wyliczone przy uwzględnieniu przypadających do 31 grudnia 1998 roku zarobków i stażu ubezpieczeniowego nie jej, a jej męża.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zamieszczono w punkcie IV. sentencji wyroku. W niniejszej sprawie ubezpieczona była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika będącego radcą prawnym. Ostatecznie odwoływała się od pięciu decyzji ZUS, przy czym odwołanie tylko od jednej decyzji zostało oddalone; w trzech przypadkach odwołania uwzględniono, w jednym postępowanie umorzono na skutek uwzględnienia odwołania w toku procesu przez sam organ rentowy. Co za tym idzie, T. K. (1) – zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w przepisie art. 98 § 1 k.p.c. – przysługiwał zwrot poniesionych kosztów (na które złożyło się wyłącznie wynagrodzenie reprezentującego ją pełnomocnika – art. 98 § 3 w zw. z art. 99 k.p.c.) za cztery wygrane sprawy, przy czym w każdej z nich odwołanie zostało złożone przed dniem 27 października 2016 r., co oznaczało, iż stawka minimalna za każdą z tych spraw wynosiła po 360 złotych (§ 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych w brzmieniu wynikającym z Dz.U. z 2015 r., poz. 1804). Biorąc pod uwagę, że w przypadku odwołania, które zostało oddalone, stawka wynagrodzenia pełnomocnika wynosiła 180 zł (§ 9 ust. 2 przywołanego wyżej rozporządzenia, ale w brzmieniu nadanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2016 r. poz. 1667)), ostatecznie zasądzono na rzecz T. K. kwotę 1260 (jednego tysiąca dwustu sześćdziesięciu) złotych (4 x 360 zł minus 180 zł).